

EEN ANACHRONISME UIT HET MIDDEN VAN DE 17DE EEUW?
 REKENINGEN VAN PAROCHIALE OMMESTELLING GESCHREVEN
 OP PERKAMENTROLLEN

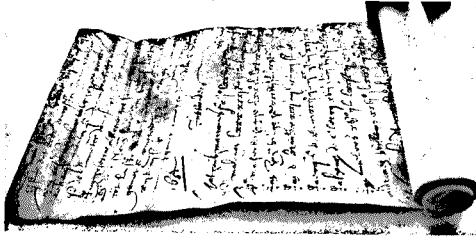
In ongeordend archief van de kasselrij Veurne vonden we onlangs iets merkwaardigs. Merkwaardig niet om de inhoud, maar om de vorm. Het betreft drie landkostrollen, rekeningen van de parochiale *ommestelling*, de plaatselijk geïnde directe belastingen voor het dorpje Oostkerke bij Veurne uit 1650, 1651 en 1654¹.

Belastingen zijn doodgewoon (hoewel we er liefst zo weinig mogelijk van hebben), dus op zich niets speciaals, maar de drie ommestellingen bleken geschreven op aaneengesnaaide stukken perkament die opgerold werden.

Dergelijke 'rolrekeningen' uit de 14de eeuw, daar hebben we er al veel van gezien, maar administratieve documenten op perkamentrolletjes, zo laat als halfweg de jaren 1600 hadden we nog nooit eerder gezien. Papier was toen toch al lang zowat overal in de plaats gekomen van het veel duurdere perkament. Alleen feodale documenten werden nog vaak op perkament geschreven, maar dan op losse vellen (soms ook wel in een katern van perkamentbladen) met één akte van *denombrement* (aangifte) of *recipisse* (bewijs van ontvangst

1 BRUGGE, Rijksarchief, 280: kasselrij Veurne, ongeordend archief, doos 10.

van aangifte) van een leengoed dat men had verworven of soms ook een aankoopakte van een groot onroerend goed of een diploma uitgereikt door een universiteit. Maar in de 17de eeuw nooit bij “door-de-weekse” documenten zoals een rekening van een ommestelling.

De ommestelling van 1651 in de materiële vorm van een perkamenten rolrekening

De rolletjes zijn 11, 12 of 13 cm breed. De eerste twee ommestellingen werden opgemaakt door landmeter J. Donche, de derde door landmeter P. De Hamers. De eerste is ons goed bekend: het betreft Jan Donche, geboren te Nieuwpoort. Hij werd keurbroeder van de kasselrij Veurne in 1615 en huwde in 1618 te Oostkerke met Agnes Keynooghe. In 1620 werd hij al vermeld als gezworen landmeter van de kasselrij Veurne. In de landkostrollen noemt hij zich ook landmeter. In 1622 was hij ook dismeester van Lampernisse. In het pachtboek van de dis vinden we tussen 1620 en 1634 vaak zijn handtekening onder akten waarin hij optrad als borgsteller voor pachters. Een legger van het hof van *Volckeravenkinderkercke* (= Oostkerke) die hij in 1624 samenstelde, bleef bewaard. In 1628 maakte hij ook een legger van de gronden die de abdij van Mesen in Oostkerke bezat, maar deze ging verloren in de Eerste Wereldoorlog²

We hebben geen verklaring waarom in Oostkerke in het midden van de 17de eeuw nog voor deze materiële vorm werd gekozen. Is dit een unicum of zijn er andere voorbeelden?

Pieter Donche

-
- 2 Zijn oudste zoon Frans was ook gezworen landmeter en schepen van de kasselrij Veurne, zijn kleinzoon Frans was licentiaat in de rechten en eerst advocaat, daarna raadshoer en vanaf 1705 raadshoer-president van één van de drie kamers van het Parlement van Vlaanderen te Doornik en later te Douai (een hooggerechtshof opgericht door Lodewijk XIV voor zijn veroverde gebieden in de Nederlanden). Zie: P. DONCHE, *Geschiedenis en genealogie van de familie Donche*, Berchem-Antwerpen, 2004, p. 387 e.v.